

DOI: 10.5281/zenodo.3407337

UDC Classification: 338.434

JEL Classification: I15, R19

MARKET OF MERGERS AND ACQUISITION AS AN INDICATOR OF INTEGRATION PROCESSES

РИНОК ЗЛИТТЯ ТА ПОГЛИНАННЯ ЯК ІНДИКАТОР ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Alla V. Levytska, PhD in Economics, Associate Professor
Odessa National Polytechnic University, Odessa, Ukraine
 ORCID: 0000-0002-8302-2293
 Email: a.v.levytska@opu.ua

Olga A. Yankovska
Odessa National Polytechnic University, Odessa, Ukraine
 ORCID: 0000-0003-3861-5193
 Email: hollly@ukr.net
 Received 18.02.2019

Левицька А.В., Янковська О.А. Ринок злиття та поглинання як індикатор інтеграційних процесів. Оглядова стаття.

У статті розглянуто теоретичні аспекти функціонування ринку злиття та поглинання (ринку M&A) у світі та Україні. Розглянуто дефініції «злиття» та «поглинання» різноманітними науковцями та виявлено їх сутність. Проведено порівняльний аналіз процедур злиття та поглинання, під час якого було визначено спільне та відмінне. Виявлено причини процедур на ринку злиття та поглинання. Наведено різноманітні класифікації злиття й поглинання підприємств. Охарактеризовано умови дружнього та ворожого поглинання. Проаналізовано динаміку кількості інтеграційних угод у світі та їх вартості. Наведено найбільші угоди на ринку злиття та поглинання у світі та в Україні. Перераховано етапи розвитку ринку злиття та поглинання в Україні. Наведено ринок злиттів та поглинань України за галузями. Проаналізовано структуру угод на ринку M&A в Україні за 2015-2017 роки.

Ключові слова: злиття, поглинання, ринок M&A, ринок злиття та поглинання, інтеграційні процеси

Levytska A.V., Yankovska O.A. Market of mergers and acquisition as an indicator of integration processes. Review article.

The article deals with theoretical aspects of the functioning of the market of mergers and acquisitions (M&A market) in the world and in Ukraine. The definitions of "merger" and "acquisition" by different scientists are considered and their essence is revealed. A comparative analysis of merger and acquisition procedures has been conducted and their causes have been identified, during which the general and differences were determined. The reasons for the procedures in the M&A market are identified. Different classifications of mergers and acquisitions of enterprises are presented. The conditions of friendly and hostile takeover are characterized. The dynamics of the number of integration deals in the world and their value are analyzed. The largest transactions in the market of mergers and acquisitions in the world and the TOP-10 transactions in the M&A market of Ukraine are presented. The stages of the market for mergers and acquisitions in Ukraine are listed. The market of mergers and acquisitions of Ukraine by branches is presented. The structure of M&A market transactions for Ukraine for 2015-2017 is analyzed.

Keywords: acquisition, market of M&A, market of mergers and acquisition, integration processes

Сучасні умови глобалізації, в яких інтеграція є основним принципом розвитку національних економік, зумовлюють підвищену увагу до стану ринку злиттів і поглинань або mergers and acquisitions (далі M&A). Але в Україні цей ринок не розвинений та знаходиться на стадії становлення у порівнянні з США та західними країнами. Не зважаючи на це, у недалекому майбутньому ситуація може змінитися, що робить актуальним дане дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Аналіз міжнародних інтеграційних процесів в економіці проводився зарубіжними економістами: Бішоп Девід М. (Bishop, 2015), Брейлі Річард А. (Richard A. Brealey, 2008), Олександра Рід Лажу (Rid Lazhu, 2014), Майерс Стюарт С. (Stewart C. Myers, 2008), Стенлі Фостер Рід (Foster Rid, 2014), Еванс Френк Ч. (Evans, 2015) та іншими. В Україні ця тема досліджувалася такими науковцями як: С.І. Гречана, К.С. Грінчук, І.Я. Максименко, О.В. Плотніков, А.І. Погач, Л.В. Руденко, А.А. Семенов, Я.В. Шаблін, Л.С. Шевченко та іншими.

Виділення невирішених раніше частин проблеми

Але незважаючи на безліч плідних праць з теми, що досліджується, процеси на ринку M&A постійно змінюються, їх вплив на економіку країн неоднозначний та потребує регулярного моніторингу, аналізу й узагальнення результатів розвитку.

Метою статті є розглянути теоретичні засади функціонування ринку M&A, його особливості розвитку в Україні та світі, динаміку кількості угод та їх вартості.

Виклад основного матеріалу дослідження

В умовах загострення конкуренції злиття і поглинання – одна з форм реорганізації бізнесу,

що дає змогу підтримувати конкурентоспроможність та забезпечувати розвиток підприємств.

Розглянемо дефініції «злиття» та «поглинання» різними науковцями через відсутність єдиного загально визнаного чи уніфікованого визначення.

Порівняльний аналіз дефініції «злиття» наведено в табл. 1, а «поглинання» – в табл. 2. Вважаємо, що більш повно розкриває сутність поняття «злиття» і «поглинання» Єгорова Г.А.

Порівняння процедур злиття та поглинання наведено в табл. 3.

Таблиця 1. Визначення поняття «злиття»

Джерело	Визначення
Єгорова Г.А. [1]	Злиття – інтеграція двох або більше компаній, як правило, подібних за розміром, на основі добровільної згоди керівництва кожної з компаній об'єднати активи та продовжувати діяльність як нова юридична особа або в складі нині існуючої з пропорційним або договірним правом управління та прийняття рішень із метою розширення сфери впливу та господарської влади компанії, досягнення конкурентних переваг, збільшення ринкової вартості компанії та отримання синергетичного ефекту
Твердомед О.М. [2]	Злиття – реорганізація юридичних осіб, при якій права й обов'язки кожного з них переходять до заново створеної юридичної особи відповідно до передатного акту
Шевченко Л.С. [3]	Злиття – це угоди між двома і більше компаніями, в результаті яких з'являється нова компанія, що встановлює контроль і управління над активами і зобов'язаннями старих компаній, а останні припиняють самостійне існування
Шульга К.Д. [4]	Злиття (банку) – це припинення діяльності банківської установи як юридичної особи, що зумовлює передачу належних їй майна, коштів, прав та обов'язків до банку- правонаступника, в результаті чого із двох (чи декількох) банківських установ утворюється один банк
Максименко І.Я. [5]	Злиття компаній – це об'єднання двох або більше господарюючих суб'єктів, в результаті якого утворюється нова, об'єднана економічна одиниця
Сабадаш В.В., Гонтар Д.А. [6]	Злиття – економіко-організаційна процедура добровільного об'єднання економічних суб'єктів утворювану нову структуру з метою розширення масштабів економічної діяльності

Джерело: складено авторами за матеріалами [1-6]

Таблиця 2. Визначення поняття «поглинання»

Джерело	Визначення
Єгорова Г.А. [1]	Злиття – інтеграція двох або більше компаній, як правило, подібних за розміром, на основі добровільної згоди керівництва кожної з компаній об'єднати активи та продовжувати діяльність як нова юридична особа або в складі нині існуючої з пропорційним або договірним правом управління та прийняття рішень із метою розширення сфери впливу та господарської влади компанії, досягнення конкурентних переваг, збільшення ринкової вартості компанії та отримання синергетичного ефекту
Шевченко Л.С. [3]	Поглинання – взяття однією компанією під свій контроль іншої з метою управління і набуття абсолютного чи часткового права власності, що означає розширення її сфери впливу і господарської влади
Максименко І.Я. [5]	Поглинання компаній – угода, що укладається з метою встановлення контролю над господарюючим суспільством і здійснювана шляхом придбання більше 30% статутного капіталу (акцій, часток та інше)
Сабадаш В.В., Гонтар Д.А. [6]	Поглинання – економіко-організаційна процедура, метою якої є володіння контрольним пакетом акцій іншої компанії, що, як правило, має примусовий характер
Оксак А.О. [7]	Під поглинанням компанії розуміється процес придбання компанією контролю над іншою, що має ворожий характер, націлений на системну інтеграцію всіх видів діяльності, компаній, що об'єднуються, та орієнтується частіше за все на короткострокову перспективу

Джерело: складено авторами за матеріалами [1; 3; 5-7]

Процеси злиття та поглинання зумовлюються одним або кількома показниками, серед яких здебільшого виокремлюють отримання ефектів синергії, диверсифікації, податкових пільг, індивідуальні мотиви власників або менеджерів. Деякі з них збігаються.

Існують такі причини злиття (поглинання) як:
— стратегія майбутнього розвитку; зміцнення і посилення ринкових позицій;

- прагнення деяких підприємств до виживання в умовах збільшення конкуренції;
- проблеми, що пов'язані зі світовою економічною кризою;
- прагнення реструктурувати бізнес через неплатоспроможність;
- реструктуризація заборгованостей;
- оптимізація корпоративних структурних груп підприємств;

— відсутність доступу до позикових ресурсів (кредитів);

— швидке знецінення активів через фінансову нестабільність [9].

Види злиття за типом відносин між підприємствами, що об'єднуються, та методом фінансування наведено в табл. 4.

Також злиття бувають родові, конгломератні та чисто фінансові. Родовими злиттями є об'єднання підприємств, що займаються випуском взаємозалежних товарів. Конгломератним злиттям є об'єднання підприємств, що належать до різних галузей без наявності виробничої спільності, злиття компанії однієї галузі з компанією іншої галузі, що не є постачальником чи споживачем.

Чисто фінансовими злиттями є об'єднання підприємств, що діють не як єдине ціле та не очікують економії у виробництві, характерна централізація фінансової політики, наслідком чого є посилення позицій у фінансуванні інноваційних проєктів та на ринку цінних паперів.

Класифікація інтеграційних корпоративних угод наведено в табл. 5.

Види поглинань та злиттів з практики країн Європейського союзу і США наведено в табл. 6.

Умови дружнього поглинання обговорюються під час проведення переговорів між менеджментом усіх підприємств та лише після наявності домовленостей сторін, пропозиція про придбання підприємства розглядається її акціонерами.

Таблиця 3. Порівняння злиття і поглинання

Показник	Злиття (merger)	Поглинання (acquisition)
Економія від масштабу	+	-
Спільне бажання партнерів укласти контракт	+	-/+
Операційна економія	+	-
Прагнення отримати синергетичний ефект	+	+
Заміщення менеджменту, що є неефективним	-	+
Наслідок важкого фінансового становища підприємства	-	+
Наявність доступу до додаткових ресурсів	+	+
Диверсифікація діяльності	+	+
Наявність податкових пільг	-	+
Залучення додаткового боргу	+	-
Врахування інтересів менеджменту	+	-
Врахування інтересів акціонерів	-	+
Купівля активів, що недооцінені ринком	-	+
Вкладення коштів, що є тимчасово вільними	-	+
Отримання монопольної влади	+	+
Розширення сфери впливу та (або) зміцнення ринкових позицій	+	+
Стратегічні переваги	+	-
Усунення конкурентів	-	+

Джерело: складено авторами за матеріалами [8]

Таблиця 4. Основні види злиття

Вид	Характеристика процесу
За типом відносин між компаніями, що об'єднуються	
Горизонтальне	Об'єднання двох компаній-конкурентів, які випускають однаковий товар чи послугу
Вертикальне	Об'єднання постачальника і споживача (металургійний комбінат викупав машинобудівне підприємство)
З метою розширення ринку збуту	Об'єднання компаній, які знаходяться в одній галузі, але реалізують товар на різних ринках
Злиття компаній, пов'язаних за лінією збуту	Об'єднання компаній, що реалізують супутні товари на одному ринку
За методом фінансування	
Злиття з викупом (purchase merger)	Злиття, в якому одна компанія викуповує іншу готівкою або за допомогою якихось цінних паперів
Зведення воедино (consolidation merger)	Обидві компанії викуповуються і формується абсолютно нова структура

Джерело: складено авторами за матеріалами [10]

Таблиця 5. Класифікація злиттів і поглинань компаній

Ознака	Тип (вид) поглинання чи злиття
1	2
Характер інтеграції	Горизонтальні, вертикальні, конгломеративні (злиття із розширенням продуктової лінії; злиття із розширенням ринку; чисте конгломератне злиття)

Продовження таблиці 5

1	2
Рівень синергії	Пов'язані або непов'язані
Національна приналежність	Національні або транснаціональні
Форма фінансування операцій	Власні грошові кошти; залучення позикових коштів (викуп менеджментом, викуп працівниками, реструктуризація (приватизація, дивестування)); змішані; оплата частками; фонди венчурного капіталу
Ставлення менеджменту до операцій	Дружнє або вороже
Ступінь привабливості	Привабливі чи непривабливі
Характер	Стратегічні або фінансові
Спосіб об'єднання компаній	Корпоративні альянси; корпорації (виробничі злиття та поглинання; фінансові злиття та поглинання)
Умови злиття	Злиття на паритетних умовах (об'єднання компаній, функціонально пов'язаних по лінії виробництва або збуту продукції; злиття, у результаті якого виникає нова юридична особа; повне або часткове поглинання; пряме злиття; об'єднання компаній, що супроводжується обміном акцій між учасниками; поглинання компаній із приєднанням активів за повною вартістю); корпоративна (галузева) консолідація
Механізм реалізації	Злиття (поглинання) із приєднанням всіх активів та зобов'язань; форвардне злиття; дочірнє злиття; фарватерне дочірнє злиття; А-, Б-, В- та Г-реорганізації

Джерело: складено авторами за матеріалами [11]

Таблиця 6. Види поглинань та злиттів

Вид	Характеристика
«Чисте конгломератне злиття» (puremerger)	Злиття двох і більше компаній для створення нової компанії, яка буде дочірнім підприємством по відношенню до компаній-засновників або так зване «злиття активів» без злиття самих компаній
Вороже поглинання (hostile takeover)	Тендерна пропозиція, яку висуває на відкритому фондовому ринку менеджмент компанії-покупця на придбання контрольного пакету акцій компанії, яка являє собою більший інтерес як об'єкт купівлі, ніж як продавець
Дружнє поглинання (friendly takeover)	Тендерна пропозиція, яку робить менеджмент компанії-покупця менеджменту компанії, яка поглинається на придбання контрольного пакета звичайних голосуючих акцій останньої

Джерело: складено авторами за матеріалами [12]

Таблиця 7. Основні угоди на Американському континенті та Азіатсько-Тихоокеанському, EMEA регіоні у 2016 році

Об'єкт угоди	Покупець	Загальна вартість (млрд. дол. США)
Американський регіон		
MonsantoCo	BayerAG	65,696
Spectra Energy Corp	Enbridge Inc	42,818
Baxalta Inc	Shire PLC	35,563
St Jude Medical Inc	Abbott Laboratories	30,108
Азіатсько-Тихоокеанський регіон		
CNPC Capital Co Ltd	Jinan Diesel Engine Co Ltd	14,480
Wuhan Iron & Steel Co Ltd	Baoshan Iron & Steel Co Ltd	10,433
RHB Bank Bhd	(Shareholders)	9,868
Asciano Ltd	Multiple Acquirer	9,406
Підприємства регіону EMEA		
Syngenta AG	China National Chemical Corp	46,312
ARM Holdings PLC	SoftBank Group Corp	30,125
London Stock Exchange Group PLC	SoftBank Group Corp	13,810

Джерело: складено авторами за матеріалами [13]

Особливості тендерної пропозиції про придбання акцій при ворожому поглинанні: — значно більша премія акціонерам компанії-цілі за ту, що діє на цей момент на ринку акцій компанії-цілі;

— придбання значного пакета акцій;

— звернення, що має публічний характер, до всіх акціонерів у більшості випадків;

— умови пропозиції скоріше фіксовані, у порівнянні з договірними, бо пропозиція про придбання акцій містить попередження щодо

мінімально необхідного та (чи) максимально допустимого обсягу акцій, що пропонуються до продажу;

— дійсність на протязі деякого проміжку часу пропозиції про придбання.

Найбільші M&A-угоди Американського та Азіатсько-Тихоокеанському; Europe, the Middle East and Africa (далі EMEA) регіону у 2016 році наведено в табл. 7.

З таблиці можна побачити, що найбільша вартість угод у 2016 році спостерігається у Американському регіоні та регіоні EMEA.

Кількість і вартість M&A по всьому світу наведено на рис. 1 та рис. 2 відповідно. Станом на 20 листопада 2018 року підприємства оголосили майже про 41000 угод, загальна вартість яких понад 3,5 трлн. доларів США (2,9 трлн. євро / 2,6 трлн. фунтів стерлінгів). TheInstituteforMergers, AcquisitionsandAlliances (далі IMAA) прогнозує зниження кількості транзакцій приблизно на 12% в порівнянні з 2017 роком до 46300 угод на весь 2018 рік. Однак у вартісному вираженні, зростання становить приблизно 7% до 4,0 трлн доларів США (3,3 трильйона євро / 2,9 трлн. фунта стерлінгів) на весь рік.

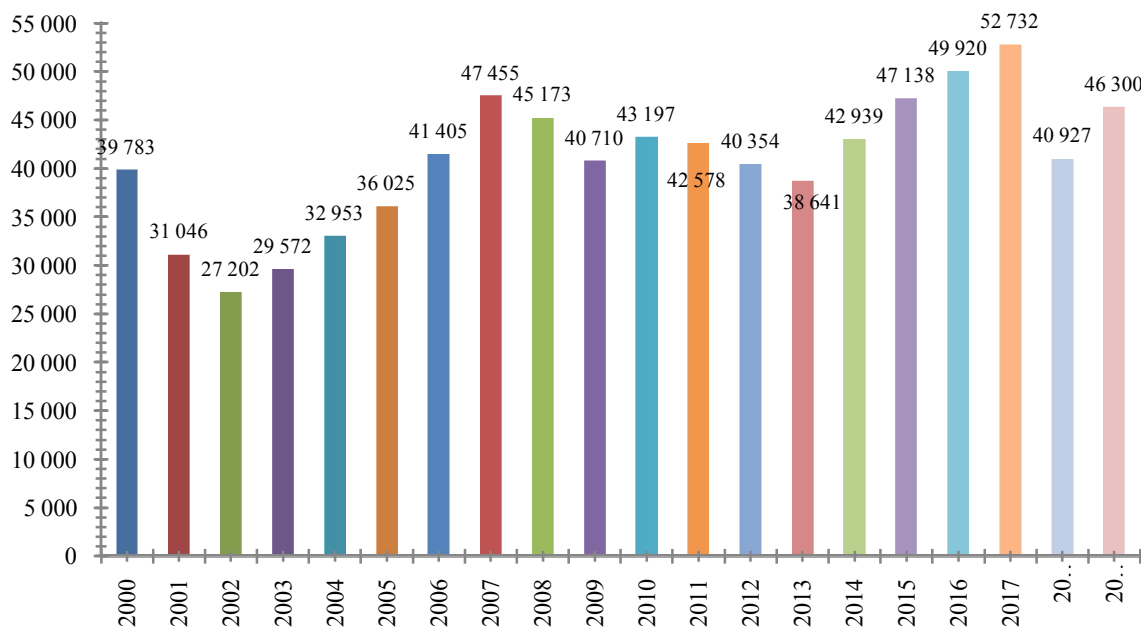

Рис. 1. Кількість угод M&A у світі, одиниць
Джерело: складено авторами за матеріалами [14]

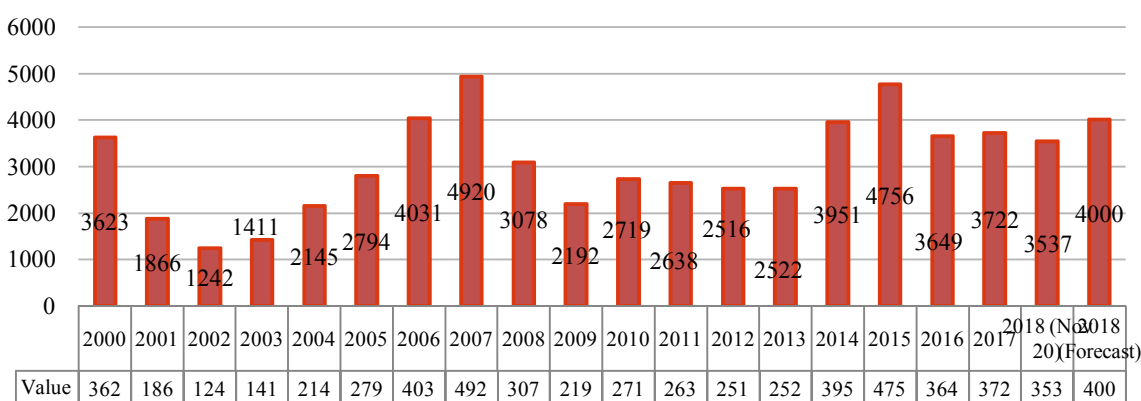

Рис. 2. Вартість угод M&A у світі, трлн. дол. США
Джерело: складено авторами за матеріалами [14]

З рис. 1 можна побачити, що кількість угод у 2017 році перевищує кількість угод у 2016 році на 5,63% або 2812 угод. Відповідно порівняємо

кількість угод в інших роках: 2001 до 2000 – -21,96% або -8737 угод, 2002 до 2001 – -12,38% або -3844 угод; 2003 до 2002 – 8,71% або 2370

угод; 2004 до 2003 – 11,43% або 3381 угод; 2005 до 2004 – 9,32% або 3072 угод; 2006 до 2005 – 14,93% або 5380 угод; 2007 до 2006 – 14,61% або 6050 угод; 2008 до 2007 – -4,81% або -2282 угод; 2009 до 2008 – -9,88% або -4463 угод; 2010 до 2009 – 6,11% або 2487 угод; 2011 та 2010 – -1,43% або -619 угод; 2012 та 2011 – -5,22% або -2224 угод; 2013 та 2012 – -4,24% або -1713 угод; 2014 та 2013 – 11,12% або 4298 угод; 2015 та 2014 – 9,78% або 4199 угод; 2016 та 2015 – 5,9% або 2782 угод. Якщо порівнювати 2017 та 2000 рік – перевищення складе 32,55% або 12949 угод.

З рис. 2 можна побачити, що вартість угод у 2017 році перевищує вартість угод у 2016 році на 73 млрд. дол. США або 2%. Якщо порівнювати 2017 та 2000 рік – перевищення складе 99 млрд. дол. США або 2,73%. Відповідно порівняємо вартість угод у інших роках: 2001 до 2000 – -48,49% або -1757 млрд. дол., 2002 до 2001 – -33,48% або -625 млрд. дол.; 2003 до 2002 – 13,64% або 169 млрд. дол.; 2004 до 2003 – 52,05% або 734 млрд. дол.; 2005 до 2004 – 30,25% або 649 млрд. дол.; 2006 до 2005 – 44,26% або 1237 млрд. дол.; 2007 до 2006 – 22,07% або 890 млрд. дол.; 2008 до 2007 – -37,44% або -1842 млрд. дол.; 2009 до 2008 – -28,8% або -886 млрд. дол.; 2010 до 2009 – -24,06% або 527 млрд. дол.; 2011 та 2010 – -2,97% або -81 млрд. дол.; 2012 та 2011 – -4,63% або -122 млрд. дол.; 2013 та 2012 – 0,21% або 5 млрд. дол.; 2014 та 2013 – 56,68% або 1429 млрд. дол.; 2015 та 2014 – 20,37% або 805 млрд. дол.; 2016 та 2015 – -23,27% або -1107 млрд. дол.

Згідно рейтингу ІМАО, найбільші угоди М&А у світі наведені у табл. 8.

З таблиці можна побачити, що найбільшою угодою є купівля Vodafone AirTouch PLC Mannesmann AG (вартість угоди складає

202,785.13 мільярдів дол. США) та America Online Inc Time Warner (вартість угоди складає 164,746.86 мільярдів дол. США).

Етапи розвитку ринку злиття та поглинання в Україні:

- масова приватизація майна держави; створення бази для подальших угод злиття та поглинання; специфічний тип рейдерства (купівля акцій у персоналу за заниженими цінами) – 1993-1998;
- перерозподіл власності після кризи 1998 р.; зародження ринку М&А, зростання уваги інвесторів до галузей, що є найбільш динамічними – 1998-2003;
- зростання економіки; збільшення участі держави в процесах М&А; активний розвиток ринку М&А – 2003-2005;
- пік активності на ринку М&А; збільшення впливу іноземних інвесторів на роботу системи банків – 2006-2007;
- світова економічна криза, що сприяла скороченню обсягів операцій на ринку М&А; стрімке зниження інтересу серед іноземних інвесторів до українських підприємств, вимушений продаж – 2008-2010;
- поява нових тенденцій на ринку М&А з урахуванням наслідків світової економічної кризи, зміна пріоритетів серед інвесторів – 2010-2013;
- нестабільність політики та низка перевиборів, що сприяли суттєвому уповільненню ринку М&А та підвищенню рівня недовіри до сектору фінансів – 2014- наші дні [15].

ТОП-10 угод на ринку злиттів та поглинань України в 2017 році наведено в табл. 9.

Ринок М&А за галузями в 2013-2017 р. р. в Україні наведено в табл. 10.

Таблиця 8. Найбільші угоди на ринку злиття та поглинання у світі

Дата	Назва покупця	Назва цілі	Вартість у мільярдів дол.	Вартість у мільярдів євро
14.11.1999	VodafoneAirTouchPLC	MannesmannAG	202,785.13	204,792.23
10.01.2000	America Online Inc	Time Warner	164,746.86	160,713.03
26.06.2015	Altice Sa	Altice Sa	145,709.25	130,074.67
02.09.2013	Verizon Communications Inc	Verizon Wireless Inc	130,298.32	100,460.01
29.08.2007	Shareholders	Philip Morris Intl Inc	107,649.95	68,077.84
16.09.2015	Anheuser-Busch Inbev SA/NV	SABMiller PLC	101,475.79	92,271.91
25.04.2007	RFS Holdings BV	ABN-AMRO Holding NV	98,189.19	71,295.16
04.11.1999	Pfizer Inc	Warner-Lambert Co	89,167.72	84,937.78
01.12.1998	Exxon Corp	Mobil Corp	78,945.79	68,357.27
17.01.2000	Glaxo Wellcome PLC	SmithKline Beecham PLC	75,960.85	74,897.31

Джерело: складено авторами за матеріалами [14]

Таблиця 9. ТОП-10 угод М&А Ukraine 2017

Назва	Місяць	Сума угоди, млн. \$	Придбав(ла)	Галузь	Частка
Суша Балка	Травень	108	DCH Олександр Ярославський	Металургія	99,42%
Agro Invest Ukraine	Червень	43,3	KERNEL Андрій Веревський	Агро	100%

Продовження таблиці 10

1	2	3	4	5	6
УАІ	Червень	155	KERNEL Андрій Верецький	Агро	100%
Караван (гіпермаркет)	Липень	15 (експертна оцінка)	Auchan	Рітейл	100%
ІНГО Україна	Липень	н/д	DCH Олександр Ярославський	Фінансові послуги	99,99%
Донецькобленерго; Київенерго; Західенерго; Дніпрообленерго; Дніпроенерго	Серпень	5,64; 29,77; 16,36; 39,3; 28,48	System capital management	Енергетика	25% (збільшення частки у всіх підприємств)
Ера fm	Вересень	н/д	Dragon Capital	ЗМІ	100%
Бізнес центр «Євразія»	Вересень	н/д	Dragon Capital	Нерухомість	100%
Український банк реконструкції та розвитку	Листопад	3,1	BOCE (BOHAІ COMMODITY EXCHANGE)	Банківська	100%
VS Bank	Грудень	н/д	TAS Group Сергій Тигипко	Банківська	99,92%

Джерело: складено авторами за матеріалами [16]

Таблиця 10. Ринок злиттів та поглинань за галузями

Галузь	Вартість угоди, \$ США					Кількість угод				
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Сільське господарство	927	218	112	110	452	19	2	6	5	13
Темп приросту, %	–	-76,48	-48,62	-1,79	310,91	–	-89,47	200	-16,67	160
Банківська справа та страхування	585	313	156	323	40	18	8	16	16	14
Темп приросту, %	–	-46,5	-50,16	107,05	-87,62	–	-55,56	100	0	-12,5
Хімічна промисловість	7	–	–	8	–	2	1	–	1	–
Темп приросту, %	–	-100	0	100	-100	–	-50	-100	100	-100
Зв'язок та ЗМІ	556	57	205	15	–	8	5	4	2	3
Темп приросту, %	–	-89,75	259,65	-92,68	-100	–	-37,5	-20	-50	50
Споживчі ринки	364	16	85	106	52	19	6	7	12	7
Темп приросту, %	–	-95,6	431,25	24,71	-50,94	–	-68,42	16,67	71,43	-41,67
Охорона здоров'я та фармацевтика	17	13	7	16	–	3	3	2	3	1
Темп приросту, %	–	-23,53	-46,15	128,57	-100	–	0	-33,33	50	-66,67
Промислові товари	288	15	31	–	–	9	3	1	1	1
Темп приросту, %	–	-94,79	106,67	-100	0	–	-66,67	-66,67	0	0
Інновації та технології	71	–	150	6	68	5	1	3	1	4
Темп приросту, %	–	-100	100	-96	1033,33	–	-80	200	-66,67	300
Метали та видобуток	108	1588	180	90	251	3	1	3	2	5
Темп приросту, %	–	1370,37	-88,66	-50	178,89	–	-66,67	200	-33,33	150
Нафта і газ	179	305	45	–	25	7	2	2	–	1
Темп приросту, %	–	70,39	-85,25	-100	100	–	-71,43	0	-100	100
Потужність і комунальні послуги	258	35	–	27	122	4	3	–	3	6
Темп приросту, %	–	-86,43	-100	100	351,85	–	-25	-100	100	100
Нерухомість та будівництво	195	–	40	48	6	6	–	4	6	10
Темп приросту, %	–	-100	100	20	-87,5	–	-100	100	50	66,67

Продовження таблиці 10

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Транспорт та інфраструктура	212	22	6	–	8	4	1	2	3	2
Темп приросту, %	–	-89,62	-72,73	-100	100	–	-75	100	50	-33,33
Інше	51	–	–	–	–	2	–	–	–	–
Темп приросту, %	–	-100	–	–	–	–	-100	–	–	–
Всього	3819	2582	1017	748	1023	109	36	50	55	67
Темп приросту, %	–	-32,39	-60,61	-26,45	36,76	–	-66,97	38,89	10	21,82

Джерело: складено авторами за матеріалами [5]

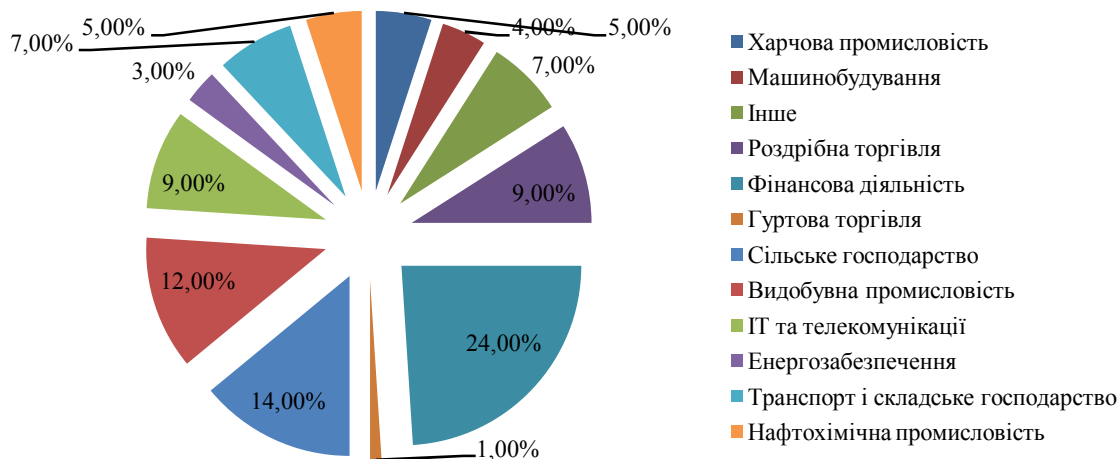

Рис. 3. Структура угод ринку М&А України за 2015-2017 роки

Джерело: складено авторами за матеріалами [17]

Можна побачити, що у 2017 році було найбільше угод у сільському господарстві (13) та банківській справі та страхуванні (14). У відсотковому вираженні це складає 19,4% та 20,9% відповідно від загальної кількості угод (67). У 2017 році найбільші вартості угод спостерігалися в сільському господарстві (452) та серед металів та видобутку (251). У відсотковому вираженні це складає 44,18% та 24,54% відповідно від загальної вартості (1023).

Структура угод злиття і поглинання в Україні за 2015-2017 р. за даними In Venture Investment Group наведена на рис. 3. З нього можна побачити, що найбільша кількість процесів М&А в Україні за цей період відбулась у сфері фінансової діяльності – 24%, друге місце посідає сільське господарство – 14%, на третьому місці – видобувна промисловість – 12%. Найменше угод – у гуртовій торгівлі – 1%; енергозабезпеченні – 3%; нафтохімічній промисловості – 5%.

Але у зв'язку низькою прозорістю ринку М&А в Україні, InVenture Investment Group не гарантує повної достовірності інформації, що надає [18].

Висновки

Прагнення підприємств до збільшення економічного потенціалу та забезпечення конкурентних переваг на міжнародних ринках спонукає до пошуку нових форм інтеграції й корпоративного управління капіталом. Процедури злиття-поглинання розглядаються як ефективна форма збереження конкурентних позицій в умовах глобалізації світогосподарських зв'язків [6].

Активізації процесів злиття-поглинання на ринку в Україні сприятиме вирішення інституціональних проблем, проблем у сфері економіки, права та наведення ладу на ринку цінних паперів і врегулювання законності та прозорості процедур передачі та набуття прав власності на активи та у процедурах їх купівлі-продажу.

Abstract

Entry. The current conditions of globalization, in which integration is the basic principle of the development of national economies, cause increased attention to the state of the market of mergers and acquisitions (hereinafter M&A). But in Ukraine, this market is not developed and is in its infancy compared with the United States and Western countries. Despite this, in the near future the situation may change, which makes it relevant to his research.

In conditions of aggravated competition, mergers and acquisitions are one of the forms of business reorganization, which allows maintaining competitiveness and ensuring the development of enterprises.

But despite many fruitful works on the subject, the processes in the M & A market are constantly changing, their impact on the country's economy is ambiguous and requires regular monitoring, analysis and synthesis of development results.

The purpose of the article is to consider the theoretical principles of M & A market functioning, its peculiarities of development in Ukraine and the world, the dynamics of the number of transactions and their value.

The processes of mergers and acquisitions are due to one or several indicators, among which mainly distinguish the receipt of the effects of synergy, diversification, tax benefits, individual motives of the owners or managers. Some of them are the same.

Conclusions. The desire of enterprises to increase their economic potential and ensure competitive advantages in international markets encourages the search for new forms of integration and corporate capital management. They consider merger-acquisition procedures as an effective form of maintaining competitive positions in the context of globalization of world economic relations.

Enhancing mergers and acquisitions in the Ukrainian market will help solve institutional problems, problems in the economy, law and order in the securities market and resolve the legality and transparency of the procedures for transferring and acquiring property rights to assets and in their sale and purchase procedures.

Список літератури:

1. Єгорова Г.А. Злиття та поглинання в Україні: проблеми визначення дефініцій та основні мотиви укладання угод / Г.А. Єгорова // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2016. – Вип. 6. – С. 105-108.
2. Твердомед О.М. Злиття та поглинання: проблеми в українській практиці / О.М. Твердомед // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – 2012. – № 4 (55). – С. 37-40.
3. Шевченко Л.С. Злиття і поглинання в юридичному бізнесі: економічний аспект проблеми / Л.С. Шевченко // Економічна теорія та право. – 2017. – № 1 (28). – С. 88-97.
4. Шульга К.Д. Проблеми та перспективи розвитку консолідаційних процесів та шляхи підвищення їх ефективності у банківському секторі України / К.Д. Шульга // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2017. – № 25-2. – С. 136-139.
5. Максименко І.Я. Злиття та поглинання як інструмент інноваційного розвитку: стан та перспективи в Україні / І.Я. Максименко // Економічний вісник. – 2018. – № 2. – С. 43-50.
6. Сабадаш В.В. Ринки злиттів і поглинань: стан, проблеми функціонування і тенденції розвитку / В.В. Сабадаш, Д.А. Гонтар // Механізм регулювання економіки. – 2015. – № 4. – С. 127-138.
7. Оксак А.О. Особливості ринку злиття та поглинання в Україні / А.О. Оксак // Теоретичні та прикладні питання економіки. – 2014. – Вип. 1. – С. 454-462.
8. Петленко Ю.В. Теоретичні аспекти злиття та поглинання компаній / Ю.В. Петленко, П.О. Керімов // Фінанси України. – 2013. – № 8. – С. 113-121.
9. Нежива М.О. Аудит операцій зі злиття та поглинання в умовах інклюзивної економіки / М.О. Нежива // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2018. – Вип. 29, Частина 2. – С. 177-180.
10. Слияния и поглощения компаний, синергия [*Электронный ресурс*]. – Режим доступа: <http://berg.com.ua/basic/mergers-acquisitions>.
11. Табахарнюк М.О. Класифікація угод зі злиття та поглинання компаній у сучасній економіці / М.О. Табахарнюк // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2017. – Вип. 23, Частина 2. – С. 110-114.
12. Яненко І. Г. Особливості злиттів і поглинань в Україні та Європі / І.Г. Яненко, В.В. Зельдіс // Наукові праці. Економіка. – 2016. – Вип. 263, Том 275. – С. 70-76.
13. Побоченко Л. М. Регіональний розподіл світового ринку процесів М&А / Л.М. Побоченко // Стратегія розвитку України. – 2017. – № 1. – С. 70-78.
14. Institute for Mergers, Acquisitions and Alliances [*Electronic resource*]. – Retrieved from: www.ima-institute.org.
15. Горбатюк Л.А. Ринок злиттів і поглинань у банківському секторі України: сучасний стан і перспективи розвитку / Л.А. Горбатюк // Бізнес Інформ. – 2014. – № 5. – С. 352-357.
16. Інфографіка: ТОП-10 угод на ринку злиттів та поглинань України в 2017 році [*Електронний ресурс*]. – Режим доступу: <https://mergers.com.ua/images/infographics/10-Most-Prominent-M-A-Deals-in-Ukraine-in-2017-Ua.jpg>.
17. Сделки слияния и поглощения М&А в Украине. In Venture Investment Group [*Электронный ресурс*]. – Режим доступа: <https://inventure.com.ua/tools/database/m%26a>.
18. Капранова Л.Г. Злиття та поглинання як фактор впливу на розвиток бізнес-структур / Л.Г. Капранова, М.А. Капранов // Вісник Приазовського державного технічного університету. – 2017. – № 34. – С. 378-384.

References:

1. Yehorova, H.A. (2016). Merger and acquisition in Ukraine: problems of explanation of the definitions and main motives for concluding agreements. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*, 6, 105-108 [in Ukrainian].
2. Tverdome, O.M. (2012). Merger and acquisition: problems in Ukrainian practice. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli*, 4 (55), 37-40 [in Ukrainian].
3. Shevchenko, L.S. (2017). Merger and acquisition in the legal business: economic aspect of problem. *Ekonomichna teoriia ta pravo*, 1 (28), 88-97 [in Ukrainian].
4. Shulha, K.D. (2017). Problems and prospects for the development of consolidation processes and ways to increase their effectiveness in the banking sector of Ukraine. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*, 25-2, 136-139 [in Ukrainian].
5. Maksymenko, I.Ya. (2018). Merger and acquisition as innovative development tool: current state and prospects in Ukraine. *Ekonomichnyi visnyk*, 2, 43-50 [in Ukrainian].
6. Sabadash, V.V. & Hontar, D.A. (2015). Mergers and acquisitions markets: state, problems of functioning and development trends. *Mekhanizm rehulivannia ekonomiky*, 4, 127-138 [in Ukrainian].
7. Oksak, A.O. (2014). Features of the market of merger and acquisition in Ukraine. *Teoretychni ta prykladni pytannia ekonomiky*, 1, 454-462 [in Ukrainian].
8. Petlenko, Yu.V. & Kerimov, P.O. (2013). Theoretical aspects of mergers and acquisitions of companies. *Finansy Ukrainy*, 8, 113-121 [in Ukrainian].
9. Nezhyva, M.O. (2018). Audit merger and acquisition during the inclusive economy. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu*, 29, 177-180 [in Ukrainian].
10. Merger and acquisition of companies, synergy. Retrieved from: <http://berg.com.ua/basic/mergers-acquisitions> [in Russian].
11. Tabakharniuk, M.O. (2017). Classification of merger and acquisition agreements in modern economy. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu*, 23, 110-114 [in Ukrainian].
12. Yanenkova, I.H. & Zeldis, V.V. (2016). M&A features in Ukraine and Europe. *Naukovi pratsi. Ekonomika*, 263, 70-76 [in Ukrainian].
13. Pobochenko, L.M. (2017). Regional distribution of world market processes M&A. *Stratehiia rozvytku Ukrainy*, 1, 70-78 [in Ukrainian].
14. Institute for Mergers, Acquisitions and Alliances Retrieved from: www.imaa-institute.org [in English].
15. Horbatiuk, L.A. (2014). Market of mergers and acquisitions in the banking sector of Ukraine: modern state and prospects of development. *Biznes Inform*, 5, 352–357 [in Ukrainian].
16. Infographics: TOP-10 deals on the M&A market in Ukraine in 2017 Retrieved from: <https://mergers.com.ua/images/infographics/10-Most-Prominent-M-A-Deals-in-Ukraine-in-2017-Ua.jpg>.
17. Deals of mergers and acquisitions M&A in Ukraine. InVenture Investment Group Retrieved from: <https://inventure.com.ua/tools/database/m%26a> [in Russian].
18. Kapranova, L.H. & Kapranov, M.A. (2017). Mergers & acquisitions are as a factor of influence on the development of business structures. *Visnyk Pryazovskoho derzhavnoho tekhnichnoho universytetu*, 34, 378-384 [in Ukrainian].

Посилання на статтю:

Левницька А. В. Ринок злиття та поглинання як індикатор інтеграційних процесів / А. В. Левницька, О. А. Янковська // *Економіка: реалії часу. Науковий журнал*. – 2019. – № 2 (42). – С. 43-52. – Режим доступу до журн.: <https://economics.opu.ua/files/archive/2019/No2/43.pdf>. DOI: 10.5281/zenodo.3407337.

Reference a Journal Article:

Levytska A. V. Market of mergers and acquisition as an indicator of integration processes / A. V. Levytska, O. A. Yankovska // *Economics: time realities. Scientific journal*. – 2019. – № 2 (42). – P. 43-52. – Retrieved from <https://economics.opu.ua/files/archive/2019/No2/43.pdf>. DOI: 10.5281/zenodo.3407337.

